

Blogs in 2009 op www.deredactie.be

http://www.deredactie.be/cm/vrtnieuws/opinieblog/blog/blog_janvanduppen

[Alles van waarde moet zich weren'](#)

25 / 12 / 2009

Lang geleden dat Rotterdam nog schoonheid kon veinzen tijdens de jaarwisseling, achter een maagdelijk blank masker. De smerige smurrie blijft voorlopig beperkt tot straten en pleinen, en tot de diepste gedachten van sommige bewoners en passanten. 'Wit is altijd schoon' - volgens de moeder van Leo Pleysier - en dan lijkt lijfelijk leed minder geëtaled.

Eenzaamheid schuurt als roze zoutkorrels tussen de wielen van een haperende rollator: onmacht in het gezellig sfeertje van wijkbewoners die onderling wedijveren in kerstverlichting. In de betere straten althans. Dwerger in Amerikaanse Santa-outfit beklimmen lichtende treden van jakobsadders naar nergens geflankeerd door om ter grootste arrensleeën bij de bureu. Als je dichterbij komt, rinkelen de virtuele belletjes een passend wijsje in de oren van de gloeiende rendieren.

Lekker, een gezellige kerst in de zuidelijke tuuwijken van de Maasstad. Intussen met stip opnieuw de gevaarlijkste stad met de meeste probleebuurtu van Nederland. In tien jaar tijd zijn de probleemwijken van het centrum verplaatst naar de stadsranden. De stad herbergt ruim een kwart van alle achterstand - 'Vogelaar' - buurtu en neemt de helft van de toptien voor haar rekening.

Vuurwerk in de bus

Kerst in zo'n buurt levert steevast problemen met de rode brievenbussen. Vanaf begin december worden ze allemaal voorzien van een millimeterbrede gleufbeveiliging. Een kerstkaart of een dun briefje kan nog net. Voor andere zendingen is er een ruime maand geen mogelijkheid meer buiten het postkantoor. Rotjes en vuurwerkbommen maken zo geen kans bij de intussen helemaal geprivatiseerde *tante post*.

In groepjes stunted jonge 'runderen' met vuurwerk door de wijk. Kalveren nog, met onstuimig loeien en wilde sprongen naar de geitjes die aan de Q-koorts-ruiming lijken ontsnapt. Kuddegedrag zonder training, opsnijden zonder opvoeding. Hysterisch smeken om aandacht. Baldadige sneeuwballen naar een passerende kat of eksters op zoek naar een kruimel. 'Effe' ook een paar tegen de ramen bij een wat teruggetrokken oude dame die zich rot schrikt voor haar beeldscherm.

Giga-veel pijn

En dan uitglijden en vallen: pols of kniepijn, mega-hoofdpijn en dus nu meteen op staande voet een dokter want 'mijn broertje gaat dood'. Ambulanciers die niet op stel en sprong uitvoeren wat hen wordt toegeroepen, vrezu voor hun leven. Vroeger had je gradaties die met terughoudendheid werden gebezigd: erg, erger, ergst. Reeds lang is deze communicatie gedigitaliseerd tot 'mega-erg' en 'giga-veel' pijn. Het is nu nog even wachten op de eerste die met 'terra-pijnlijke' brandwonden aan zijn handen opduikt omdat die 'klote-Chinese rotjes' nu ook al in je handen ontploffen.

Mensen worden geboren in de illusie dat de wereld van ons is. Volwassen worden, is beseffen dat wij van de wereld zijn. Oud worden is begrijpen dat wij niet meer van deze wereld zijn.

Prinsjes van de wereld

Veel van deze vaderloze jongens komen pas heel laat - en velen nooit – tot het besef dat de wereld toch niet van hen is, wat hun liefhebbende moeder of oudere zussen hen ook in het oor hebben gefluisterd. Het is ellendig voor al deze prinsjes te beseffen dat hun adel enkel thuis bleek te gelden en dat de gekoesterde heerserspose buiten de deur weinig meer oplevert dan een schampere lach. Waarna het veld van hun narcistische machtsuitoefening zich vaak verplaats naar extra legale en neveneconomische activiteiten met een hoog rendement.

De werkloosheidsgraad onder deze jongeren is 'mega' in bijna alle West-Europese economieën. In de achterstandswijken vaak zelfs 'giga'. En toch kregen we maanden voor de 'Apocalyptische Openbaring van Kopenhagen' dagelijks ingepeperd dat de grijze golf de oorzaak is van alle economische en overheidstekorten. Omdat steeds minder ouderen werken en steeds langer van hun pensioen dreigen te genieten, kunnen de resterende 'rendabelen' die 'lasten' niet langer op hun vermoeide schouders dragen.

Waardeloos

Graag wil de politieke overheid en de vertegenwoordigers van het bedrijfsleven de ouderen aan het verstand peuteren: jullie zijn niet meer van deze wereld, wegens voornamelijk een kostenpost. De hele bevolking moet begrijpen dat er voor hen alleen wat resten zal als die profiterende bejaarden liefst tot na hun 67 ste levensjaar, afzien van hun pensioen.

Bij de vleet worden ze nu afgedankt, die werkgrage 50 plussers. Normaal loopt het Nederlandse ontslagrecht omslachtig langs de kantonrechter. Maar zelfs in de wereldhaven wordt dit handig getild. *'Vanmorgen met de hele ploeg om beurten naar boven moeten komen, dokter. 't Ging slecht met het bedrijf. Tot nu hadden ze bijna iedereen aan de slag kunnen houden. Maar dat kan nu niet meer. De crisis blijft aanslepen. Vijfduizend Euro in het handje als we een ontslagbrief ondertekenden. Ik heb gevraagd of hij ze nog wel op een rij had. Ik werk er nu 27 jaar en hij wil me lozen met tien paarse lappen. Ik meld me ziek. Ik ben ziek van die kerel. Er zijn er zeker die getekend hebben. Van die jonge snakes. Hij beloofde iedereen dat als het weer aantrekt wij als eersten zouden worden gebeld. Zo ken ik er nog die hartkloppingen krijgen van het trillen van hun mobieltje'.*

Kostenpost

Ouderen heten nu een groeiende kostenpost – zeker in de ogen van hysterische klaplopers, gefrustreerde prinses en politici op zoek naar goedkope populistische oneliners.

e doorgedreven vermarkting van de Nederlandse samenleving maakt alles van waarde niet alleen weerloos maar ook waardeloos.

In zijn 'Niemand's Land ' heeft de oud PvdA-coryfee Marcel van Dam haarfijn voorgerekend hoe het Centraal Planbureau in deze probeert te voorspellen. De uitsluitend in het Engels gestelde nota 'Ageing and the Sustainability of Dutch Public Finances' gaat ervan uit dat de volgende honderd (!) jaar alle overheidsvoorzieningen – uitgaven voor

huisvesting, defensie, gevangenis, milieu, infrastructuur – het groeipercentage van de economie zullen volgen.

Op die manier wist de studie in 2006 reeds te voorspellen dat in 2011 een tekort van 3 % zou ontstaan. Evenzo voorspellen economen en statistici dat in de volgende honderd jaar de AOW (algemene ouderdomswet voor het basispensioen) met 4% zal stijgen en de zorg met 4,25%.

u al kan voorgerekend worden dat die extra basispensioenkost betaald zal worden met de belastingen op de steeds belangrijker wordende aanvullende bedrijfspensioenen. De reële kost van een mogelijk 'vergrijzingsprobleem' zal dan eerder 1,3% van het BBP bedragen. Cijfers die in het niet verdwijnen bij de ramingen van de gevolgen van de financiële crisis die eind 2009 maar liefst 7% krimp van het bruto binnenlands product bedroegen.

Weerloos

Jarenlang wordt er hoog opgegeven over de dramatische kostenstijging in de gezondheidszorg, vooral bij hoogbejaarden. Onmiddellijk gekoppeld aan de noodzaak van maximale medische voorzieningen. Alsof alle ouderen die bij hun zinnen zijn, daar ook maar een beetje zin in zouden hebben.

lijkt intussen sinds enkele weken dat ook die prognoses behoorlijk overschat zijn. Ouderen blijven ook nog eens langer gezond en doen minder lang beroep op de duurste voorzieningen, als ze het al zouden wensen. Steeds meer hoogbejaarden beschouwen hun leven als voltooid en hebben een fysieke en mentale weerzin tegen 'therapeutische volharding' bij artsen en zorgverleners.

Weermannen

Wanneer de directeur van het CPB geconfronteerd werd met deze ernstige ramingfouten, vond hij niet dat zijn organisatie gefaald had. Hij vergeleek de CPB voorspellingen met die van de weerman. Als de weersvoorspellingen drie dagen later niet uitkomen, zal hij ook niet zeggen dat hij heeft gefaald.

'Dat is waar', aldus Marcel van Dam, 'En dat is ook niet erg, omdat op de voorspelling van de weerman geen overheidsbeleid wordt afgestemd. Sterker nog: in de meteorologie is duidelijk geworden dat het weer op langere termijn theoretisch niet is te voorspellen, omdat kleine veranderingen in de beginvoorwaarden tot grootschalige weersveranderingen kunnen leiden. Net zoals dat het geval is in complexe systemen als de economie. Dat is natuurlijk niet zo vreemd. Economisch gedrag is menselijk gedrag. Dat is net zo onvoorspelbaar als het weer en kan op hypeachtige momenten volkomen onbeheersbaar worden.

e directeur van het CPB kan wel deemoedig verklaren dat zijn organisatie slecht is in het voorspellen, en ook in de rapporten die worden gepubliceerd wordt altijd vermeld dat er grote onzekerheden zijn, maar politici nemen de cijfers tot achter de komma serieus en baseren daar hun beleid op. Ook verkiezingsprogramma's worden ermee doorgerekend en partijen nemen elkaar de maat met de uitkomsten.

eronderstellingen bedenken voor het gedrag van mensen in de komende honderd jaar, op die veronderstellingen berekeningen maken voor de overheidsfinanciën en daar

vervolgens het beleid op baseren is tekenend voor de armoede van de hedendaagse politiek.

oor politici en hun vaak hooggeleerde fluisteraars wordt het verdedigd met de doodoener: het is weliswaar onzeker, maar we hebben niet beter. Maar cijfers krijgen pas betekenis door de betekenis die je eraan geeft.’ (Niemand's Land, p. 205)

Kannibalen in Kopenhagen

13 / 12 / 2009

Meters onder de zeespiegel, op een eiland tussen Oude en Nieuwe Maas schuil ik voor het persgeweld over de opwarming der aarde.

ij een ernstige gasramp in de haven is met overwegende westenwind geen ontsnappen mogelijk. Een handvol bruggen en enkele tunnels – waar gevaarlijk gas eerder nestelen zal – volstaan nooit voor de evacuatie van dit gebied. Het werd me verzekerd door een gepensioneerde teamchef van de rampenbestrijding die huisartsen opleidde voor hun taak bij de veiligheidsplannen.

Verzakkende stad

Gestaag zakt de zanderige ondergrond onder mij weg. In Tuinwijk en zowat heel Maasstad staat elk gebouw op heipalen in de moerassige delta. Ritmisch bonken van heimachines geeft de baseline aan het lied van de stad in permanente ombouw. Intussen behoorlijk verstomd door de crisis bij de woningbouwmaatschappijen. Drie kwart van de grond blijft eigendom van de gemeente. Erfpacht en huur is nog steeds de voorkeur-woonvorm in het eens zo rode bolwerk aan de monding van de Maas. De alarmsirenes klinken wel nog twaalf keer per jaar op het middaguur van de eerste maandag als ode aan de slachtoffers van de bombardementen in 1940, als waarschuwing voor wat komen kan.

Hoog water

Tuinen zakken weg, stoepen en pleinen dienen met een vaste regelmaat opgehoogd. Wegen scheuren en tegelpaden klinken in. Bij hoog water en springtij met veel regen lopen de singels vol als grote buffers om de wateroverlast te stockeren en af te voeren. De fameuze Deltazeewering moet volstaan voor honderden jaren maar de druk van het grondwater zorgt voor barsten en kwellen in de lage polders achter de dijken.

In de buurwijk herinneren straten en pleinen nog aan de namen van verdronken dorpen uit Zuid Holland en Zeeland. Plein 1953 herdenkt de watersnood van toen, al hebben de hangjongeren uit verre landen daarvan geen idee.

Nog niet zo lang geleden werd er manhaftig gestreden tegen het water en land diende gewonnen op de zee. Rotterdam doet dat nu nog eens dunnetjes over met de tweede Maasvlakte als nieuw havengebied zonder bijkomende toegang langs wegen en sporen. Al dan niet verfilmd door Bert Haanstra werden de resultaten als promotie voor Hollands zelfbeeld en de polderdijk- en baggerindustrie elders in de wereld uitgedragen.

Rotterdam Climate Proof

Intussen blijkt er een wijziging in de mentaliteit bij de bestuurders van de Maasstad. Op de ‘World Expo Shanghai 2010’ pakt zusterstad Rotterdam uit met een schitterend paviljoen *Watercity*. Tien meter hoog stort uit een kunstwolk water neer over de stad met een

waterplein, een dijk, drijvende woningen, winkels en bedrijven. In opdracht van 'Rotterdam Climate Proof' (RCP) werd het ontworpen door de Willem de Kooning Academie van de Hogeschool Rotterdam. Tegen 2025 wil RCP de stad aan de Maas 100% waterbestendig maken.

Niet echt realistisch, maar alleszins een andere benadering van mogelijke klimaatveranderingen dan de terreur van fanatieke opwarmingsgoeroe's en CO2-groupies. Sommige van hen, die zich graag hullen in onwrikbare wetenschappelijke pretenties, bezweren *'klimaatscepticisme als misdaad tegen de menselijkheid'*. (Peter Tom Jones in De Gedachte van De Standaard op 8 december)

Zij zien hun kans schoon om ongelovigen en twijfelaars publiek te tuchtigen tot onderdanig biechten van hun ecologische 'footprint'. Hun kreten en gefluister, hun apocalyptisch dreigen met hel en verdoemenis dwingt tot kastijding voor onze zonden – zelfs in het diepst van onze gedachten. Politici die nieuwe groene ambities ruiken, springen gezwind op de trein naar Kopenhagen. Die met oude ambities vliegen er schuld bewust op af, vol verlangen naar een orgie van CO2-verlaging.

Misdaad tegen de menselijkheid

Inmiddels broeit in Barendrecht, de zuidelijke buurgemeente van Maasstad en vanouds streng in de vreze des Heren, een volksofstand. De PvdA minister van Milieu, Jacqueline Cramer, en haar CDA collega van Economische zaken, Maria van der Hoeven, beslisten manmoedig tegen het advies van gemeente en provincie om de Koninklijke Shell toelating te geven enorme CO2 hoeveelheden van haar raffinaderijen op het nabijgelegen Pernis onder Barendrecht te pompen.

Zover zijn we nu. Zonder enige wetenschappelijk gerelativeerde zekerheid wordt de opwarming van de aarde verkondigd als gevolg van de menselijke CO2 productie. Daaraan worden voluntaristische maatregelen gekoppeld die hilarische commentaren uitlokken: *'Ach dokter, straks gaan ze uitademen nog belasten'* of nog *'De enige oplossing voor moeder Aarde is toch dat alle mensen tegelijk een uurtje hun adem inhouden'*.

Dat de wereldeconomie op een gecoördineerde manier het gebruik van fossiele brandstoffen moet terugdringen, dat de bevolkingstoename zal moeten krimpen, dat klimaatwijzigingen grote economische veranderingen zullen veroorzaken, zijn evidenties. Dat mensen zich met een grotere flexibiliteit zullen moeten aanpassen evenzeer.

aar om daarbij sceptische relativerende kritiek op de opwarmings- en CO2-premissen als 'misdaad tegen de menselijkheid' te bestempelen lijkt mij een zelfverklaard 'categorisch' in plaats van een 'hypothetisch imperatief'. En dan komen we in een heel ander verhaal terecht. Dat van Herxheim bijvoorbeeld, in de Duitse Pfalz.

Kannibalen

Daar bleken goed 7000 jaar geleden in een periode van amper vijftig jaar minstens vijfhonderd mensen – goed geschapen van lijf en leden, ook jonge en zwangere vrouwen en kinderen – op deskundige en vermoedelijk rituele wijze geslacht en genuttigd volgens een ander 'categorisch imperatief'. Van heinde en verre kwamen ze tijdens het neolithicum naar een gat als Herxheim met mooi bandkeramisch aardewerk uit heel Europa. Op die

heilig verklaarde plaats van een tiental woningen groot werd hen het vlees van de beenderen gescheurd, geroosterd en de mergpijpen leeggezogen. Schedels, botten en potten werden ritueel gebroken en in grote sleuven aan Moeder Aarde toevertrouwd. at drijft mensen tot kannibalisme?

De Maya's kenden vergelijkbare terreurmiddelen: volgens hun precieze kalender diende om de 52 jaar een cultuurstad verlaten te worden en konden ze perfect de nakende ondergang voorzien. Wie de tijd kon voorspellen, koesterde de macht om eindeloze rijen mensen ritueel van hun kloppend hart te ontdoen.

Geloofsterreur

Kannibalisme en rituele slachtingen zijn aloude terreurtechnieken. De boodschap voor deelnemers en toeschouwers was nooit mis te verstaan: *'Vandaag zij, morgen jullie!'* ehoudens bij een enkel neergestort vliegtuig in de Andes hadden kannibalen nooit voedseltekort, integendeel. Maar toch scheuren hogepriesters graag het vlees van de beenderen van de ander om hun macht en status te bevestigen. Mensenoffers passen in een vergelijkbare strategie. Gesublimeerde offergaven evenzeer.

Cormac McCarthy suggereert in zijn indrukwekkende roman 'De Weg' een wereld na de grote klimaat- of kernramp. Vader en zoon trekken door desolate en verschroeide cultuurresten naar het zuiden, naar de zee. Onderweg ontmoeten ze het kwade en het goede in restanten van mensengemeenschappen. Ook hier zaait het kwade door kannibalisme terreur over de anderen.

Wie met een nieuwe religieuze terreur over klimaat en CO2 het goede beweert te zaaien, gedraagt zich als maakbaarheidsideologen en religieuze fanatici. ot welke 'misdaden tegen de menselijkheid' de cultus van de Ene, de Ware, de Wetenschappelijke, de Onomstotelijke – al dan niet transcendent of immanent - in staat is, mag als bekend verondersteld.

Rekeningrijden in Niemandland

28 / 11 / 2009

'Kilometerheffing!', het was de voorbije weken de wonderformule voor vernieuwd geloof in de toekomst. Nederland zou EU-gidsland worden. Ditmaal met digitale tolheffingen op mobiliteit.

et pijnlijke peilingen en nakende gemeenteraadsverkiezingen heerst de moed der wanhoop bij de politieke elite van Nederland. Grote werken en mega-gidsprojecten verstikken in drijfzand. De Betuwe-goederenspoorlijn van Rotterdam naar de Duitse Ruhr roest wegens geen aansluiting over de grens. De TGV aansluiting naar Brussel en Parijs loopt nog steeds niet op schema. Randstadrail Den Haag - Rotterdam vertraagt. De Amsterdamse Noord-Zuid metrolijn verzakt, ook financieel wegens te lage parkeerinkomsten van auto's die uit de binnenstad geweerd worden.

Terwijl - zoals achteraf verklaard - premier Balkenende lobbyde om de Belgische premier uitzicht te geven op het EU presidentschap, presenteerde zijn minister van Verkeer en Waterstaat, Camiel Eurlings, rekeningrijden als geniale gratis oplossing voor het fileprobleem en dure autokosten.

geoordeeld rekeningrijden

In het nieuwe systeem zal er betaald worden per gereden kilometer, moduleerbaar in de spits. Eerlijk toch? Inkomstenderving voor de provincies wordt aangevuld met extra verblijfsbelastingen - ook voor wie geen auto rijdt. Iedere wagen krijgt een digitaal *volgkastje*. Ook gps of mobiele telefoon kan je voorzien van zo'n nieuwe heffing-chip. Alle bewegingen worden gestockeerd in databanken en dus meteen handig tegen diefstal. George Orwell was vijftientig jaar te vroeg met zijn inschattingen voor '1984'. Hij vergiste zich in Big Brothers mechanisme om burgers op uniforme wijze in juiste banen naar blijvend geluk te leiden. Alle pogingen daartoe ooit draaiden uit op het failliet van het regime. Mensen neigen tot ander gedrag dan geoordeelde schapen.

antrouwige overheid

Bart de Koning, redacteur bij het Nederlandse tijdschrift HP/DETIJD, heeft Orwells vergissingen geduid in zijn boekje *'Alles onder controle. De overheid houdt u in de gaten.'* In beate navolging van de 'USA PATRIOT Act' uit 2001 woekert *'the war on terrorism'* als huiszwam in wetgeving en samenleving. De overheid wantrouwt haar burgers structureel: anonieme kliklijnen, gestroomlijnd strafrecht met onderzoeksmagistraten als crimefighters, militarisering van de politionele bevoegdheden van fouilleren, tappen, data-mining in de enorme voorraden digitaal verkeergegevens (betaalkaarten, openbaar vervoer - chipkaarten, mobilifoongesprekken en plaatsbepalingen). In 2009 ging het Elektronische Kind Dossier van start voor iedere pasgeborene om te vermijden dat een kind van 0 tot 18 jaar uit de zorgregistratie zou kunnen verdwijnen. En dus ook als extra-bescherming tegen kindermishandeling. Per 1 januari 2010 moet het Elektronisch Patiënten Dossier (EPD) medische gegevens van een patiënt toegankelijk maken voor alle betrokken zorgverleners te lande ...

Vadsige Veiligheid

Niet alleen in Nederland wordt de bevolking wijsgemaakt dat hun veiligheid verhoogt onder het waakzame oog van databanken en gesofisticeerde camera's.

In Groot-Brittannië registreren 25 miljoen veiligheidscamera's het dagelijkse doen en laten van 65 miljoen inwoners, zonder enige daling van de criminaliteit. En toch worden er wekelijks nog nieuwe bijgeplaatst zonder protest van de Britse burgers.

Ageren mensen anders als acteurs voor het oog van een onpersoonlijke camera? Houden we er rekening mee dat onze gsm als babyfoon kan ingesteld worden, ons e-mail verkeer wordt meegelezen, het bankgeheim onbestaande is? Beseffen wij hoe we naakt op een digitaal podium rondartelen voor onderzoekers die de registratie van ons handelen kunnen terug- en verderspoelen?

Blijkbaar niet: de vele 'monitor surveillors' kunnen in Londen vaststellen dat er even vrolijk handtassen gegapt worden. Vrouwen worden op straat even passioneel afgetroefd door hun partners. Auto's worden even vlot gevandaliseerd, hoewel de daders zich gefilmd weten.

-mail verkeer laat niet vermoeden dat de uitgewisselde berichten door werkgevers of echtelieden op de rechtbank worden aangewend.

Wanneer we op het web surfen, treedt een compleet systeem in werking om te controleren of wij geen illegale edities gebruiken, welke informatie onze interesse wegdraagt. In Nederland wordt binnenkort de bankkaart geblokkeerd van wie digitaal kinderporno zou

willen aankopen.

nze huis- en werkcomputer is een venster op de wereld, maar dan wel zónder gordijnen. oogle en Yahoo werden de grootste databanken van persoonlijke informatie. Zij volgen ons overal, op alle plaatsen, zij weten alles en kennen onze geheimste gedachten.

Onschuldig of laag risicoprofiel

En toch bestaat Big Brother niet. Een opeenstapeling van talloze technische, commerciële, maatschappelijke en politieke ontwikkelingen – vaak goedbedoeld – hollen de privacy van de burger uit. In de klassieke rechtsstaat is iedereen onschuldig tot het tegendeel bewezen is. In de moderne rechtsstaat is niemand meer echt onschuldig. Je hebt hoogstens een laag risicoprofiel.

Omdat 'the war on terrorism' per definitie eindeloos is, leidt dit tot een permanent verlies van vrijheid. Machthebbers, ook de nobelste haiku dichters onder hen, kunnen nooit volledig vertrouwd worden. *'Wantrouwen beschermt het volk immers tegen tirannie'*, volgens de antieke ervaringsdeskundige Demosthenes.

nbreuken op de privacy van de burger ondermijnen - onder het mom van beveiliging tegen terreurdreiging - de kern van iedere democratie. Democratie kan immers niet zonder het spel van geven en nemen, van veinzen en liegen, van zwijgen en fluisteren tussen schouwtoneel en coulissen.

Onrendabel in Niemandsland

Beter laat dan nooit doet de voormalig sociaal-democratische coryfee Marcel van Dam Nederland in zijn nieuw boek kond waar het – mede door zijn eigen beleidstussenkomsten - de voorbije 25 jaar is misgelopen tot 'Niemandsland'. Hij ziet Nederland vandaag bestuurd als een naamloze vennootschap zonder aandeelhouders: *'De cultuur is de laatste tientallen jaren over de volle breedte dienstbaar gemaakt aan economische doeleinden en ieder segment van de samenleving ondervindt er de gevolgen van. Humanitaire waarden als rechtvaardigheid, zorgzaamheid, gelijkwaardigheid, gelijkheid voor de wet, mededogen en solidariteit worden doorlopend aangepast aan het streven naar een optimale rentabiliteit van alles en iedereen. Minder langzaam dan we denken, in ieder geval heel zeker, glijden we af naar het sociaal-economisch model van de Verenigde Staten, naar het rampenkapitalisme van Naomi Klein. Nederland loopt daarmee tamelijk ver voorop in Europa. Terwijl het erop lijkt dat Obama in Amerika de weg naar meer humanisering weer is ingeslagen. Nederland dreigt een buitenpost van de beschaving te worden.'*

Heel wat Nederlandse intellectuelen gingen de gewezen PvdA minister voor in dit belangrijke debat, met moed en bravoure. Zij vechten om boven te blijven.

n België daarentegen is de toestand nog steeds hopeloos. Maar niet ernstig. De meeste burgers in Belgenland koesteren reeds eeuwen een fundamenteel wantrouwen en ongeloof tegenover iedere overheid die beweert hen op uniforme wijze in juiste banen naar blijvend geluk te zullen leiden.

Om die reden vind ik het ook leuk om in beide landen te spelen. De mensen lachen met verschillende dingen', weet theatermaker en lachtherapeut Wim Helsen. *'De Nederlanders*

houden het graag helder en duidelijk, de Vlamingen volgen mij in de meest absurde verhalen en verbanden. Wij zijn blijkbaar meer aan chaos gewend dan zij. We voelen ons zelfs meer op ons gemak bij chaos. De Nederlanders zitten ook veel dichter op elkaar, ze geven voortdurend commentaar op de anderen. Wij gunnen elkaar meer vrijheid. Daarom kunnen wij, Vlaamse komieken en cabaretiers, de Nederlanders ook vaak verrassen. We brengen humor vanuit een invalshoek die ze niet verwachten.'

Grieppaniek in prikkenland

15 / 11 / 2009

Lia is met haar twaalf jaar de oudste dochter van een twee-oudergezin, en een verstandig kind. Beide ouders werken en bouwen aan een betere toekomst voor hun kinderen, zichzelf en de leefomgeving in de wijk. Maar de voorbije maand was Lia al een paar keer behoorlijk ziek. Hoge koorts en keelpijn met fors etterig beslag op de amandelen. Een antibioticakuur bracht na enig aarzelen soelaas.

Nadien toch weer een koortsopstoot maar Lia wou naar school wegens een erg goeie leerling en niet bereid tot buigen voor keelpijn. Zeker nu het er om lijkt te spannen met ongewone drukte op de speelplaats, geruchten over tijdelijke sluiting van de school, nerveuze directieleden en allerlei ontsmettingsmiddelen.

Eind vorige week had haar zus van zeven een hoge koortspiek met hoest en spierpijn, maar na drie dagen was bij haar het leed geleden. Dan werd mama ziek met dezelfde symptomen en Lia hield zich sterk. Tot ze vanmiddag haar fiets niet eens meer veilig kon stallen na schooltijd. Duizelig, hoesten en gloeiend hoge koorts.

Traantjes

En dus hoopvol naar de dokter die na enig onderzoek opperde over mogelijke Mexicaanse griep.

aar tranen kreeg ze niet meer onder controle. Ze stortte in zoals dat hier heet. Mijn steeds parate doos tranendoekjes kromp: *'Heb ik nu Mexicaanse griep? Dan moet ik naar het ziekenhuis. Dan ga ik ook snel dood? En wat gebeurt er dan op school, met de andere kinderen?'*

n normale tijden is het onbegrijpelijk dat een plichtbewust, beleefd, sociaal en intelligent kind als Lia zo in paniek raakt bij een vermoeden van Mexicaanse varkensgriep.

n tijden waar overheden en media grossieren in angst kan dit niet meer verbazen.

Iedereen gelijk?

In Nederland is intussen het hek van de dam. Bij de commerciële TV programma's piekten kijkcijfers met adviezen om besmetting met het H1N1 Mexicaanse griepvirus te vermijden. Zelfs werd de kijkers kond gedaan zieke mensen vooral niet aan te raken en hen enkel eten te bezorgen in een goed verluchte kamer die meteen verlaten moest worden. Firma's in krachtige ontsmettingsmiddelen doen gouden zaken. Huidletsels bij kinderen door te sterke concentraten nemen toe. Bij de internet zelftest-sites voor Mexicaanse griep krijg je meteen een aanbod van de online dokter voor virusremmers van 79,95 euro voor 74,95 euro via de online apotheek.

Gedreven door de populistische obsessie van maximale veiligheid bestelde de Nederlandse minister van Volksgezondheid in de maand mei reeds 34 miljoen vaccins. Allen die zich in Nederland bevinden, worden in gelijke gevallen gelijk behandeld 'luit artikel één van de Grondwet. En dus werden er na enig aarzelen in het aanschijn van de hijgende persmeute voor iedere inwoner twee vaccins besteld. In die tijd hadden de experts nog verordonneerd dat een aanvaardbare bescherming pas na twee spuiten met veertien dagen tussentijd zou ontstaan.

e Rotterdamse veearts - viroloog – regeringsadviseur Ab Osterhaus voerde hierbij het hoge woord en bleek nadien ook financiële belangen te hebben in een firma die de vaccins ontwikkelde.

Angst

Tegen de tijd dat de fameuze vaccins geleverd werden, had een permanente stroom berichten en adviezen over de nakende varkensgriep het animo voor een grieprik danig doen slinken. Overprikkeling leidt immers tot uitputting, ook van de angstreflexen.

Enkele overlijdens van jonge kinderen die in verband gebracht werden met het H1N1 virus wisten dank zij gepaste persaandacht geleidelijk de angstepidemie nieuw leven in te blazen.

Een Belgische gynecoloog die zijn kans schoon zag op een internationaal 'moment de gloire' deed er nog een schep bovenop door te verklaren dat hij nog nooit zoveel zwangere vrouwen op intensieve zorgen geweten had, als nu: negen bedden bezet. Dus dienen nu alle zwangeren eerst vanaf 23 weken en dan weer vanaf 13 weken zwangerschap geprikt.

Voorkruipzorg' en 'mimetisch prikverlangen'

TV beelden van gelukkige mensen na de spuit bij huisartsenpraktijken en gezondheidscentra blijken het 'ik ook'- mimetische verlangen aan te jagen. In België zorgde een rel rond voetbalsterren die in het geniep vaccinaties genoten voor een schot op open doel. Omdat zij door deze insubordinatie risicopatiënten zouden kunnen ontriefwen wenste woedende griepcommissaris van Ranst hen '*een lange pijn van een dikke naald in hun gat of bil*'. Intussen belijden ook Nederlandse voetbalploegen publiek schuld voor het onrechtmatig vaccineren van hun spelers. De verontwaardiging over dit soort 'voorkruipzorg' zwengelt het prikverlangen nog meer aan bij vele onzekere bewoners van prikkenland.

In Nederland heten nu ook kinderen van 6 maanden tot 4 jaar risicopatiënten die dringend aan de spuit horen. Voor jongere kinderen wordt uit veiligheidsoverwegingen de hele leefomgeving gevaccineerd! De Gemeentelijke GezondheidsDiensten rollen de mouwen op en vorderen sportaccommodaties en stadions, want eindelijk een ideale kans om het grote pandemie-draaiboek eens uit te testen.

Vaccinatiegeweld

Van de ochtend tot de avond en zelfs tijdens nachtelijke praatprogramma's op radio en televisie denderen de gevaren van de Mexicaanse griep voorbij gepaard aan 'Bekende Nederlanders' die hun geluk niet opkunnen wegens toch aan een grieprik geraakt.

e moet al van goeden huize zijn en stevig in je schoenen staan om in dit vaccinatiegeweld het hoofd koel te houden.

Allochtonen laten zich wegens vaak beperkt in hun sociale netwerken nog makkelijker infecteren door het angstvirus bij TV-beelden. Schotelantennes op het moederland onthullen eenzelfde populistische strategie bij de meeste politici en experts aldaar. Oudere Nederlanders hebben vaak nog het gevoel dat de staat er is voor het volk in de aloude Calvinistische traditie. Niet voor niets heeft de Majesteit 'God zij met ons' als randschrift van de 2 Euro munt laten waarmerken. Intussen wordt wel zowat de hele overheid – inclusief de gezondheidszorg – overgeleverd aan de wetten van een goddeloze markt.
Kinderen als slachtoffers van de angstcultuur.

De Engelse huisarts Michael Fitzpatrick, auteur van *The Tyranny of Health: Doctors and the Regulation of Lifestyle* legde het mechanisme van een dergelijke (gecommercialiseerde) angststrategie bloot: *'Overheden en politici grijpen in om niet onbetrouwbaar te lijken. Wetenschappelijk advies wordt vaak misbruikt om zo krachtdadig en zorgzaam mogelijk over te komen. Tel daar de talloze actiegroepen bij, plus de op sensatie beluste media, en je hebt het perfecte scenario voor de zoveelste paniekaanval. Scène 1: iemand maakt zich zorgen. Scène 2: er volgt een onderzoek. Scène 3: de wetenschap kan niet garanderen dat er geen gevaar is. Scène 4: actiegroepen vragen maatregelen. Scène 5: de overheid treedt op. Scène 6: iedereen maakt zich zorgen'*. pgeklopte risicovermijding leidt zo tot een epidemie van de angst.

De Engelse socioloog Frank Furedi verklaarde deze angstcultuur reeds in 1997 in zijn boek *The Culture of Fear* als een gevolg van veranderde relaties tussen individu en maatschappij. De erosie van traditionele instellingen heeft geleid tot meer individualisme. Maar ook tot een zwakker zelfbeeld: alleen heeft het individu niet het gevoel opgewassen te zijn tegen snelle en bedreigende veranderingen in zijn omgeving. Onze obsessie met veiligheid en risico's is een onbewust procédé waarmee we nieuwe normen en waarden installeren.

Een leger van experts lijkt niets liever te doen dan ouders angst aanjagen. Kinderen zijn volgens hen alleen maar kwetsbaar in plaats van taai, inschikkelijk en veelzijdig. Streven naar een risicovrije omgeving brengt nieuwe gevaren mee. Het grootste slachtoffer van een totalitair veiligheidsregime is uiteindelijk de ontplooiing van het kind zelf .

In West- Europa blijken vandaag vooral bejaarden en mensen geboren voor 1960 nauwelijks te lijden onder de voorspelde gruwelen van de Mexicaanse griep. Zij hebben als kind varkensgriep opgelopen waardoor hun weerstand tegen deze H1N1variant veel sterker is. Bij gezonde mensen blijkt deze griep ook vlug gekeerd met een paar dagen koorts.

Op 11 mei van dit jaar verklaarde de Utrechtse arts-microbioloog Miguel Ekkelenkamp nog in NRC Handelsblad: *'Als iemand eerlijk de gevaren wil schetsen van een nieuwe griepandemie moet hij dus zeggen: „Een nieuwe griepandemie is heel erg, want in zo'n jaar kan in Nederland de sterfte in de leeftijdsgroep 0 tot 65 toenemen van 0,275 procent naar 0,277 procent.” Dit is heel erg, maar ik vraag mij af of u er echt van in paniek raakt of er een vakantie in Mexico om afzegt'*. Intussen is in Australië de winterepidemie van Mexicaanse griep voorbij en waren de gevolgen veel beperkter dan bij een gewone seizoensgriep. En dit ZONDER vaccinatiecampagne!

Verantwoordelijkheid

Experts-paniekzaaiers en populistische politici dragen een grote verantwoordelijkheid in deze. Het leveringscontract voor de H1N1 vaccins met het Nederlandse ministerie van Volksgezondheid wordt geheim gehouden, naar prijs en inhoud. Blijkt nu ook dat het gros van de bestelling wordt pas verwacht tegen februari 2010. Hopelijk is dan de paniek gaan liggen.

De Duitse filosoof Peter Sloterdijk omschreef de sfeer die nu prikkenland heerst in 'Het Kristalpaleis':

Aanval is een prima verkoopbaar product, en hoe meedogenlozer hij wordt uitgevoerd, des te hoger de mediale beloning uitvalt. De aanvallers weten hoe dat komt: de zenuwstelsels van de bewoners van het kristalpaleis zijn een makkelijke prooi voor elk soort invasie, omdat ze, murw gemaakt door de paleisverveling, altijd op nieuws van buiten zitten te wachten. Omdat ze permanente om werk verleggen zitten, doen de paranoïde programma's van de welvaartsburgers niets liever dan elk signaal dat wijst op het bestaan van een externe vijand, ook al is het nog zo zwak, op te vangen en te versterken. Die versterkte geluiden worden in de hysterische infosfeer als weergave van de situatie aan de terreurconsumenten doorgegeven, die op hun beurt indirect zich bedreigd-voelen als stimulerend middel in hun stofwisseling opnemen.'(197)

De doden weten zich te gedragen

01 / 11 / 2009

In het nieuwe 'M' te Leuven wordt het indrukwekkende portret van Filips de Goede - de hand om de perkamenten wetrol - geconfronteerd met zijn balorige zoon, Karel de Stoute. In 1460 rustten bij Karel de handen op het gevest van zijn blanke wapen, alsof de schilder Rogier Van der Weyden profetische gaven had. De laatste Bourgondische hertog zou sneuvelen in de strijd. Zijn droom van een nieuw koninkrijk samen met hem.

Sjaarloos

Als graaf en leenheer van Holland en Zeeland liet Karel in datzelfde jaar 1460 een dam bouwen tegen de overstromingen van de Oude Maas. Loswonend vrije volk in de moerassige delta van de grote rivieren was niet te belasten noch te controleren en werd dus bij voorkeur in de schaduw van een kerk bijeengedreven als horig vee in kralen. Uit boeren en buitenlui in dorpen op het droge kon een hogere opbrengst gepuurd worden. Polders renderen beter dan slikken. Contractueel diende de nederzetting nog een Clemenskerk te bouwen en de naam te dragen van het Bourgondische graafschap Charolais: Charlois, 'Sjaarloos' in het latere Rotterdamse idioom.

De spreekwoordelijke allusie op de stadskleuren van de latere wereldhaven die Karels trots als deelgemeente annexeerde, dateert wellicht van toen: 'Groen Wit Groen, om de poen is het immer te doen'.

ater werd de fameuze dam van Karel voor de helft afgegraven tot de Charloisse Lagedijk. Grote hoeveelheden klei waren bruikbaar voor nieuwe dijken of bakstenen bouwwerken.

a de reformatie en godsdienstoorlogen bleek Karels Lagedijk zowat de bovenrand van de Bijbelgordel over de buik van Nederland. De 'bevindelijke gereformeerden' vonden daar hun nieuwe houvast in de Statenbijbel als het Onfeilbare Woord Gods en een directe relatie met de Here.

Begraafplaatsen

Tussen gegeerde dijk- en landhuizen met paardenstallen staat een tempel van de 'Zuiderkapelgemeenschap' waar iedere zondag de broeders en zusters van heinde en verre de ouderlingen en elkaar weten te vinden bij ingetogen gebed: *'Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u, wie mijn woord hoort en Hem gelooft, die Mij gezonden heeft, heeft eeuwig leven en komt niet in het oordeel, want hij is overgegaan uit den dood in het leven.'*

Onder deze boodschap vinden de afluivende gemeenteleden rust op de Hervormde Begraafplaats aan de overkant van de dijk. Met het oog op de wederopstanding worden deze bet-, over-, grootvaders en –moeders geprezen om hun 'geliefde zorgzaamheid'. et zoals Zuidwijk kleurt een droge herfstzon de begraafplaats tot een fonkelend kleurenspeel waar het stil en goed wandelen is in de Vreze des Heren tussen deugdzaam grafstenen.

Er is nóg een begraafplaats in de zuidelijke tuinstad, naast het crematorium. Evenzeer een toonbeeld van prachtige landschaparchitectuur, zeker in herfstkleuren. Wegens van recentere datum zijn de graven vaak minder ingetogen. De ter aardebestellingen en verstrooiingen verlopen soms uitbundiger. Ook wel eens roerig. Politie met kogelvrije vesten was in het voorjaar bij verwachte risico's op wildwest-taferelen ter plekke paraat.

Geliefde zorgzaamheid

De meeste Marokkaanse en Turkse moslims worden na hun overlijden voor veel geld gerepatriëerd en vaak krijgt de familie in Nederland dure rekeningen voor prestigieuze graven in afgelegen dorpen van herkomst. Uitvaartverzekeraars doen hier goeie zaken.

Er zijn op de Zuiderbegraafplaats enkele aparte vakken voor Soennitische Islamiëten, voor Javaanse Westbidders- en Oostbidders, voor Rooms Katholieken en Chinese doden. p Java bidden moslims met het aangezicht naar het westen, naar Mekka. Wanneer ze aan het einde van de 19de eeuw als contractarbeiders naar Surinaamse plantages werden verscheept omdat de Creoolse slaven geen zin meer hadden in horigheid onder Nederlanders, behielden de Hindoestaanse moslims uit Java het westen als gebedsrichting. Pas veel later werd door de exegeten opgemerkt dat een rechtgelovige altijd de richting van Mekka hoort aan te houden voor het gebed. In Suriname is dat oostelijk. Dit leidde tot religieuze scherpslijperij, maar op de Zuiderbegraafplaats worden de afluivenden van ieder geloof vaak geprezen om dezelfde 'geliefde zorgzaamheid'.

Blanke wapens of een pipa

Zo heeft de Rotterdamse burgervader Ahmed Aboutaleb de voorbije weken ook 'zorgzame' gesprekken gehad met de vertegenwoordigers van de Antilliaanse gemeenschappen om de alarmerende criminaliteitscijfers te keren.

ij deed tot slot een oproep aan Antilliaanse ouders om hun kinderen aan te sporen steek- en vuurwapens in te leveren bij de politie in ruil voor extra begeleiding bij het zoeken naar een baan. 'Een keihard beroep op het zelfreinigend vermogen van de Antilliaanse

gemeenschap in de Maasstad', aldus de burgemeester.
eewarig hoongelach was echter zijn deel.

Een Antilliaanse Rotterdammer weet wel beter: *'Zelf geen pipa, geen pistool meer nodig. Paar keer bak voor dealen en wapens. Nu goed werk. Dus geen pipa meer. Politie fouilleert mij 24 uur rond. In nood op straat al voor vijfhonderd euro 'vies' wapen. Is wel al keertje gebruikt. Even makkelijk als fiets kopen. Als ik nou tegen knul zeg 'pipa naar politie brengen' en die jongen komt daarna zijn enemy tegen en wordt doodgeschoten, dan mijn schuld. Iedereen heeft hier wapens. Surinamers, Marokkanen, Turken en Nederlanders. Op Curaçao zijn er nog veel meer'.*

en noorden van Karels Lage Dijk houden balorige zonen voorlopig nog de hand aan het geluidloze blanke wapen of de knallende pipa.

Een gewilde zwangerschap en het Antilliaanse probleem

17 / 10 / 2009

Achter het scherm van mijn PC schuilt Maria, gekrompen van ellende, op de stoel naast haar moeder.

Wat kan ik voor u doen, mevrouw?

Dat weet u best, dok.

Nou, mevrouw, dat hangt er vanaf.

Maria, zeg nu maar!...Komt er nog wat? ... Dokter heeft geen tijd...

e zal zwangerschap uitdragen, dok. Geen sprake van abortus. Veertien is ze nu. Welletjes geweest. Stels zat met die meid. Hoogste tijd zelf verantwoordelijkheid dragen.

Is dat zo, Maria? Wil je dat? Wil je deze zwangerschap houden?

...

Nou, zeg het meid... Dokter wil het horen, nu! Wachtkamer nog vol. Dokter al flink verlaat.

...

Maria, kan je me duidelijk zeggen dat jij geen abortus wil?

...

Hou op met grienen! Hoor ik nog wat? Stem verloren? Anders altijd grote mond.

Nee... ik kan niet... geen abortus.

Goed zo, regelt u verloskundige, dok. Dit alvast opgelost.

Maria, wil je er nog eens goed over nadenken? Misschien nog eens met de maatschappelijk werkster praten? Maria?

Nee, welletjes geweest. Dat had ze al een week.

Maria?

...

Komt er nog wat van? Bedenktijd? Had je ook niet nodig met die linke kerels, toch?

Hoeft niet... Ik zal kindje wel houden, dok.

Antillianen

Het Koninkrijk der Nederlanden heeft een moeizame relatie met haar overzeese gebiedsdelen in de Bovenwindse en Benedenwindse Eilanden van de Caraïben. Via het speciale statuut van de Nederlandse Antillen hebben hun bewoners recht op een

Nederlands paspoort. Ook de vele gastarbeiders uit de Dominicaanse Republiek vinden dit handig. In Rotterdam wonen ruim 20.000 Antillianen. Onder hen is de schooluitval het grootst, bijna een derde leeft van een uitkering en in de criminaliteitscijfers scoren ze bijna zeven keer hoger dan autochtonen. Vooral met drugscriminaliteit in familieverband en zware geweldsdelicten.

Gevaarlijke zonen

De nieuwe Utrechtse hoogleraar Marion van San hield begin oktober bij de aanvaarding van de leerstoel jeugd en educatie een pleidooi voor strakke coaching van moeders en meisjes uit de Antillen om de 'gevaarlijke zonen' op een beter pad te helpen. Van San is in haar Belgische vaderland bekend van onderzoeksopdrachten naar jeugdcriminaliteit bij allochtone jongeren, de leefwereld van illegalen en de prostitutie in Antwerpen. Steevast bleken de resultaten problematisch voor en onder de mat gehouden door opdrachtgevende politici.

Moeders en meisjes

Marion van San wil problemen met criminele Antilliaanse jongens oplossen met een breed sociaal programma voor vrouwen met de klemtoon op scholing. De vaak zeer jonge alleenstaande moeders moeten een opleiding afmaken en een eigen inkomen verwerven. Zo zijn ze niet meer automatisch afhankelijk van mannen en zonen (vooral uit Curaçao) die het criminele pad opgaan. Net als in Italiaanse mafamilieus zijn vrouwen de belangrijkste opvoeders. Zij zijn de dragers van de waarden die een zoon nodig heeft om succes te hebben in de criminaliteit. Bij het ontbreken van een vaderfiguur in een patriarchale macho-cultuur zullen 'gevaarlijke zonen' de moeder met haar kinderen beschermen, zeker als er tegen het drugsmilieu aangeschurkt wordt. Vrouwen uit de onderklasse die een misdaaddynastie in stand houden zijn vaak de oorzaak maar ook de oplossing voor crimineel gedrag van die jongens. In plaats van kortlopende projecten met 'gevaarlijke jongens' is een robuust, intensief en structureel programma nodig dat zich richt op moeders en meisjes. Zo kunnen ze hun eigen waardigheid vinden in opleiding en werk, vaak in de zorgverlening met een hogere status. Beter dan blingbling om hals en tand, pols en vinger.

' Natuurlijk is dat duur. Maar uiteindelijk zal het zich terugbetalen. Want je wil niet weten hoeveel die criminaliteit ons kost,' aldus Marion van San.

Met haar zoontje van acht maand, fleurig in een mooie groene kinderwagen, komt Maria nog even langs. Goed gekapt, degelijk gekleed lacht ze een gouden snijtandhoes met dollarteken bloot.

Ik kom gedag zeggen, dokter. Ik ga weg uit Rotterdam. Ze blijven me hier maar achterna zitten en aan mijn kop zeuren.

Wie dan wel, Maria?

Mijn moeder vindt dat ik nooit goed doe. Ze wil me niet helpen met mijn zoontje. Het moet altijd zoals zij het wil. En al die linke kerels willen me niet met rust laten. Ik moet hier weg. Anders kan ik geen opleiding afmaken.

Dat lijkt me heel slim van je. Wat zou jij later willen worden?

Goh, dokter, verpleegster lijkt me een moordjob. Zieken en bejaarden zijn vaak zo lief en dankbaar ook. Dokters vind ik ook heel leuk. Kan u nog eens naar mijn longen luisteren?

Ik ben al twee maanden gestopt met roken. En toch hoest ik 's nachts nog veel. In het ausculteren zie ik in grote wankele letters 'Maria' boven haar bilspleet met string getatoeëerd.

Vindt u het mooi, dokter?

Nou, Maria, dat lijkt me de vraag niet echt. Maar waarom je eigen voornaam?

Ach, dok, dan roepen ze misschien mijn naam als ze klaarkommeuh...

Placebo's, parkieten en mensen

04 / 10 / 2009

- Ik ga dood, dokter.

Dat doen we allemaal, mevrouw.

Jawel, maar ik hoef na 20 jaar niet meer terug naar de cardioloog. Hij kan voor mij niets meer betekenen, zei hij, ga maar naar uw huisarts. Nog nooit was het zo erg met me. Mijn assistente dacht dat het door de DBC code kwam.

Laat ons wachten op zijn elektronisch verslag, mevrouw. Dan kunnen we het samen overlopen. Ik denk niet dat u terminaal bent.

Volgens de hartspecialist zijn medicijnen niet meer nodig. Waarom heb ik ze dan al die jaren moeten slikken? En wanneer krijg ik de Mexicaanse griep gevaccineerd of hoeft dat ook niet meer voor ons bejaarden?

Metten is weten?

DBC-codes (diagnosebehandelcombinaties) als betalingscriterium voor de Nederlandse zorgverzekeraars (ziekenfondsen) leidt tot een forse aanwas van management en bureaucratie. Ziekenhuizen worden handelaars in DBC's van 'cliënten' in plaats van behandelaars van patiënten.

Om greep te krijgen op organisatie en prijs van de gezondheidszorg diende volgens het Nederlandse beleid alle vormen van vergoedbare zorg 'meetbaar' onderworpen aan de wetten van de markt en het toezicht van de Zorgautoriteit.

Voorkomen beter dan genezen?

Dankzij de Mexicaanse varkensgriep piekten farmaceutenaandelen in volle bankencrisis. De ongebruikte voorraad virusremmers van toen vogelgriep en SARS de wereld nog deden beven, zou eindelijk renderen. Wegens iedere inwoner van Nederland recht op voldoende weerstand tegen de varkensgriep werden 34 miljoen vaccins besteld. Goed bestuur, toch.

Intussen is zelfs voor energieke journalisten duidelijk dat de H1N1 varkensgriep minder gevaarlijk is dan de doorsnee seizoensgriep.

Reventief angst en onheil zaaien zonder herkenbare treurnis leidt gelukkig tot mentale immuniteit.

Vertrouwen heelt

De Utrechtse hoogleraar gezondheidspsychologie Jozien Bensing heeft voor Nederland hard kunnen maken dat vertrouwen tussen de arts en de patiënt helend werkt.

ensen worden vaak beter door medische behandelingen. Dit is de grootste kostenfactor, al blijken 93% van alle medisch-technische onderzoeken geen afwijkingen vast te stellen.

ensen worden ook beter door het natuurlijk verloop van een ziekte.

n dan is er het placebo-effect, dat door veel onderzoekers als nep wordt afgedaan.

aar het komt volgens Professor Bensing keer op keer als glashard resultaat uit onderzoek: "Niet alleen de medische behandeling werkt, maar ook de wijze waarop die wordt toegediend. De kracht van dat placebo-effect lijkt zelfs toe te nemen.. De farmaceutische industrie heeft moeite boven dit effect uit te komen. Als een patiënt zijn dokter niet vertrouwt, wordt hij moeilijker beter."

- En dan nog iets, dokter, ik ben nog steeds in rouw. Twaalf maanden is hij reeds overleden en ik mis hem nog iedere dag. Ik voel me helemaal verlaten. En mijn man zegt iedere keer 'Neem geen nieuwe valkparkiet want zo'n beest zal je overleven en dan zit ik er mee!'

okter, Wiet was zo lief voor mij. Telkens ik van het ziekenhuis kwam, zette ik me aan zijn kooi en praatte ik met hem over al die nare ziektes, en de medicijnen met die moeilijke namen, en over de dokters. Dan hield hij zijn kopje schuin en luisterde hij naar mij, heel aandachtig. Want als ik het niet zo goed meer kon zeggen, dan begon hij zelf te praten en daar werd ik dan rustig van. Ik kan niet zonder Wiet, dokter, wat denkt u?

Neemt u een mooie nieuwe valkparkiet, mevrouw, en mocht uw man bezwaar maken, stuur hem dan even langs.

Merels

20 / 09 / 2009

Wanneer de zon laag staat en de hoofddoekenprocessie van de moslimschool verdwenen is in het metrostation, heerst een vrolijke drukte op het gras voor mijn raam. De zwarte poes met witte handschoenen wacht op de oude dame die haar tas van bakker Klootwijk leegschudt onder de kastanjabomen. Wanneer het spel van de vele gevederde vrienden op dreef komt, verraadt haar staart een vorm van participerende observatie. Afstandelijk maar betrokken.

De doffe klap op mijn raam drukt haar in vluchthouding.

en mooie zwarte merel ligt met gesloten oogjes roerloos op de tegels. Het kopje slap, de oranje bek gesloten.

e afdruk van zijn doodsklap op de zonnenerende folie rest als magische 'Kirlianaura' van levensenergie. Zelfs de contouren van zijn pootjes tekenen op de spiegel, in een laatste afweerreflex, de nek reeds gebroken.

eze merel zat niet achter zijn imaginaire rivaal aan.

nger, hij meende in zijn spiegelbeeld de wijde wereld te herkennen.

Hollands Glorie

Laat dat nu precies een kenmerk zijn van het zelfgenoegzame deel van Hollands Glorie, volgens de eminente Nederduitse historicus *Hermann von der Dunk*. De elite van Nederland heeft de neiging om door het spiegelende raam de wereld te aanschouwen.

innen een cultuur van jijen en jouden houdt het betere volksdeel van poseren. Wie het boven de Moerdijk wil maken, heeft een drukke klus met het scannen van de pikorde. Een mogelijke rivaal wordt door permanente positiebepaling snel gedetecteerd en in één beweging minstens verbaal geriposteerd.

oeiend maar vermoeiend theater van de radde tong.

's Lands zelfbeeld zoekt naar een historische canon om de vele nieuwkomers deelachtig te maken aan een groots verleden en dito heden: Nederland heeft de beste gezondheidszorg, het beste onderwijs, het beste leger, de grootste wereldhaven en de meest performante economie. Pers-, politieke en andere yuppen beroepen zich graag op de oudste democratie, de stichters van New York en dus de Founding Fathers van Amerika. Ook vandaag schurken de politieke leiders graag aan tegen de overzeese grote neef in de hoop op een aai over de bol.

Regenteske beheerders

Ongetwijfeld was het ooit zo, maar vandaag rest er niet veel meer van deze Gouden Glorie, behoudens in de canon. De gezondheidszorg wordt getuchtigd door de wetten van de markt en de patiënten krijgen de klappen. Het onderwijs vervlakt onder de gelijke kansen. In Uruzgan zou Neerlands Heer een voorbeeldbeleid neerzetten, maar de Afghanen willen dat niet inzien. De financiële top heeft in de crisis zijn hand overspeeld bij het graaien naar bonussen. De wereldhaven lijdt onder de vele opgelegde tankers en containerschepen. Teveel politici zijn vergroeid tot regenteske beheerders en vatten niet waarom hun kiezers weigeren te genieten van hun spiegeling in de Haagse ramen.

Misschien heeft het iets te maken met de schrik voor aanraking, fysiek contact, besmetting met polderklei of varkensgriep. Beleidsmakers en managers beroepen zich op een gedetailleerd behandelplan, een gestandaardiseerd traject, instrumentele classificatie en digitale controle.

ertrouwen raakt zoek in leiders die zichzelf wantrouwen. Ook in de polder en de achterstandswijken hebben mensen behoefte aan verbale tekenen en aanrakingen van hun 'voorgangers'. Een echte maatschappelijke elite gruwet van een spiegelpaleis en hoedt zich voor een gouden koets. Vertrouwen komt immers te voet en vertrekt te paard.

Aangevreten

Na de klap was de zwarte kater er als eerste bij om de gespiegelde merel te onderzoeken. aarna kwam de merelmoeder treuren.

s Anderendaags was zijn buik aangevreten. Grote mantelmeeuwen hebben hem verscheurd. Ekster en kraaien hadden ruzie over de restjes.

e aura van zijn vluchtprofiel tekende nog lang in witschilferend stof op mijn spiegelraam. ot de eerste haal van de grote glazenwasser met zijn zwabber.

Meeuwen

06 / 09 / 2009

Met de ochtendzon word ik 's zomers in de zuidelijke tuinsteden van Maasstad welkom geheten door krijsende mantelmeeuwen. Ze houden een oogje in het zeil van op de flatgebouwen en smeren mijn auto onder de poep. Vaak maken ze luidruchtig ruzie over

een hap, onderling of met kraaien en vermetele eksters. De duiven blijven dan even uit de buurt.

Er wordt wat afgeschreeuwd in Tuinstad. Er loeren veel vogels op een buitenkansje. De meeuwen vormen voorposten van grote kolonies in de wereldhaven: steeds meer in conflict met de arbeiders tussen de containertrafiek. Havenuitbreiding wordt nu ook een kwestie van meeuwenruimen. Maar daar gaat een juridische krachtmeting aan vooraf met de vogelbeschermers. Wie in de buurt van de broedplaatsen komt, riskeert ferme aanvallen. Gelukkig broeden de meeuwen niet in de buurt van onze huisartsenpraktijk.

Maakbaar sociaal wonen

De zuidelijke tuinsteden werden na de oorlog ontwikkeld volgens het beproefde Nederlandse recept van maakbaar sociaal wonen: veel groen, portiekflats en schitterende galerijflats met uitzicht op de wereld. Voor frêle oudjes wel wat moeilijk om op negen hoog bij stormweer de open buitengalerij te trotseren met de rollator op weg naar de winkel of de dokter.

En toch houden ze moedig vol: 'Wij zeuren niet, dokter, wij hebben de oorlog nog meegemaakt. Het was toen zo gezellig in de wijk. Ook al zijn wij Friezen en spraken we thuis Fries, in de wachtzaal bij de dokter en op straat spreken we steevast Nederlands, ook met andere Friezen. Dat hoort zo als je hier komt wonen.'

En ze kwamen na de bevrijding met heel velen, want er was veel en goedbetaald hard werk aan de oevers van de Maas. Door de Duitse bombardementen was de woningnood nog erger dan elders in Nederland. Nieuwkomers werden gehuisvest in de polders rond de wereldhaven. Eerst de overloop van de woningnood in de oude stad. Dan de Friezen, de Groningers, de Drenten, de Brabanders en de Zeeuwen. Iedere geloofsgemeenschap had zijn eigen kerk. Tuinstad had voor 15000 mensen een roomse, een hervormde en een gereformeerde kerk. De optimistische glas-in-lood ramen van de 'R.K. Kerk Onze Lieve Vrouw Onbevleete Ontvangenis' gloeien vandaag enkel nog bij de avondzon wegens verkommerd in een juridisch steekspel over de nieuwe bestemming. De Credo kerk werd een benedenverdieping van een groot flatgebouw en de beschermde ronde architectuur van de Morgensterkerk werd overgelaten aan een nieuwe geloofsgemeenschap van het enthousiast belijdende type.

Gemeenschapsleven

De naoorlogse architectuur voor de stadsuitbreiding van architect Willen van Tijen was gebaseerd op de Amerikaanse wijkgedachte. De wijkindeling en de publieke infrastructuur met een sporthal, sportgroen, wijkgebouw, winkelpleinen en volkstuintjes stimuleren het gemeenschapsleven. En dat werkte ook, vele jaren lang. Want er was de wil en het verlangen om een gemeenschap te vormen, samen de rug rechten en een betere toekomst voor de kinderen veilig stellen.

Zestig jaar later is het inplantingplan van Tuinstad nog intact. De helft van de oude naoorlogse wijken werd gesloopt en vervangen door mooie nieuwbouwhuizen. Maasstad ziet zich als het 'New York van Europa' en investeert fors in infrastructuur. Een metrolijn en een nieuwe tramlijn houden voeling met het stadscentrum. Kinderen en kleinkinderen van de Friezen, Groningers, Drenten, Brabanders en Zeeuwen verhuizen echter verder naar het zuiden: koopwoningen achter de ringweg. Want dat is de nieuwe trend in Nederland. Tenminste voor wie het denkt te kunnen betalen. In Maasstad was naar goed socialistische ideologie de grond eigendom van het volk. Slechts weinig huizen zijn ook

vandaag in privé-eigendom. Bouwgrond wordt doorgaans gepacht voor 90 jaar. De gemeente en de gemeenschap waakte over de infrastructuur en het onderhoud.

Koopwoningen

Veertien jaar geleden werden door de socialistische premier Kok de ideologische veren afgeschud. Huisvestingsmaatschappijen dienden hun huurwoningvoorraad te krimpen door verkoop. Ze hoorden nieuwe koopwoningen aan te bieden. De wetten van de markteconomie maken voortaan de dienst uit. Ook in de sociale en publieke voorzieningen. Ook in de woon- en zorginfrastructuur. Allochtone migranten werden goedkope flats in vaak uitgeleefde wijken toegewezen. Tuinstad werd 'zwart'. Wie noodgedwongen in de wijk bleef wonen, voelde zich in de steek gelaten en trok zijn conclusies. Sindsdien stemt het rode arbeidersbolwerk voor 'Leefbaar' en Lijst Pim Fortuyn. Met een randje rood tomaatprotest van de 'SP'. De segregatie van de verschillende bevolkingsgroepen neemt toe, stelde ook Gabriël van den Brink vast in zijn 'Culturele contrasten – Het verhaal van de migranten in Rotterdam'.

Zoals duiven na de vrijdagse markt naarstig kraaien en meeuwen negeren, zo is de ontwijkende blik ook bij mensen in Tuinstad tot een kunstige vaardigheid geworden.